

Prostistruktur – Tunsberg bispedømme

Høringsuttalelse fra prosten i Nord-Jarlsberg prosti

Til Tunsberg bispedømmeråd

Prostene i Tunsberg bispedømme har blitt bedt om å svare på høringen om ny prostistruktur for bispedømmet. I mitt svar vil jeg berøre de av spørsmålene som er mest relevante ut fra mitt perspektiv som prost, og spesifikt i Nord-Jarlsberg, og gi noen overordnede refleksjoner.

1. Forventninger til prosten

Svaret på dette spørsmålet blir kanskje noe annerledes for en prost enn for andre høringsinstanser. Men jeg vil gjerne skrive noe om hva jeg opplever for forventninger. Beskrivningen av prostens rolle og hverdag som presenteres i dokumentet, syns jeg stort sett fanger min hverdag godt – men jeg bruker nok mer av min tid på fellesrådslinjen enn det skisseres der (mer om det nedenfor).

Når jeg kom som ny prost til Nord-Jarlsberg i 2023, ble det snart tydelig for meg at jeg var – og ønsket å være – prost på en litt annen måte enn min forgjenger. Delvis forklares det av den strukturelle forandringen i prostiet, som i 2019 gikk fra en større kommune og fem mindre, til to jevnstore kommuner. Omtrent samtidig, skjedde også en omdreining med alt større fokus på samledelse, og de siste årene har enda mer fokus havnet på prostens rolle overfor de vigslede og kirkefaglige fellesrådsansatte.

Selv om en stor del av prostens tid og oppmerksomhet går til å lede prestatjenesten og være prestenes sjef, opplever jeg at jeg legger nesten like mye innsats i samledelsen med mine to kirkeverger, og med støtte og råd til fellesrådsansatte og menighetsrådene. Det varierer en del over tid hvor og i hvilken form dette trengs, men jeg opplever store forventninger ikke bare fra prestene, men fra mange i fellesrådene, ikke minst kirkevergene. Jeg opplever at vi i begge mine fellesråd har fått til et samarbeid der prost og kirkeverge sammen fremstår som et naturlig lederteam med felles ansvar for kirka lokalt, med hver våre hovedansvar og tyngdepunkt. Jeg opplever dette som en meningsfull og positiv måte å jobbe på, som også har vært positivt tatt imot både blant ansatte og folkevalgte i fellesråd og menigheter, og blant prestene. Jeg tror også at det har gitt meg god kjennskap med forholdene, når jeg er mer tett på ikke bare prestene, men også de andre gruppene.

Fra prestene opplever jeg forventninger på tilstedeværelse og tilgjengelighet, på tydelighet, forutsigbarhet og gode planer, men også fleksibilitet som arbeidsgiver. På å ha tid for veiledning/råd og å kunne drøfte saker, og at administrasjon og praktiske ting skal svares ut i tide, og at informasjon skal flyte godt, ikke minst fra bispedømmet/arbeidsgiver, men også i relasjon til fellesrådslinja.

I relasjon til bispedømmeråd og biskop handler forventningene som jeg opplever det, om å være et mellomledd «begge veier»: mye om å være arbeidsgivers representant overfor prestene, og om å hjelpe biskopen i tilsynet/være et bindeledd mellom bispedømmet og menigheter og fellesråd. Men også om å rapportere og informere tilbake til bispedømmet, og ikke minst å være rådgiver til biskopen, og på en måte biskopens og bispedømmets «øre» ute i menighetene. For å få til det, må forutsetningene være gode for å kunne utføre alle andre deler av oppdraget som prost.

2. Viktigste hensynet for størrelsen på prostier

Hvilke faktorer som er viktigst å ta hensyn til i forhold til størrelse på prostiet, henger sammen med hvordan man tenker at prosterollen skal være. Avhengig av hva som vektlegges og hvilken struktur og rolle man ser for seg, vil det automatisk legge disse premissene. I høringsnotatet beskrives flere deler, der kanskje antallet prester skrives tydeligst frem, men også antallet andre ansatte, antallet menigheter og fellesråd. Litt mer indirekte beskrives fordeler med å være en mindre gruppe av proster som da blir mer av en ledergruppe.

Jeg oppfatter vektleggingen av antallet prester som på en måte naturlig, og det er nok en grense for hvor mange ansatte det er mulig å følge opp. Det antydes jo 10-20 som et rimelig antall i høringsnotatet. Samtidig tror jeg det er viktigere å se på andre faktorer. Som jeg har beskrevet under punkt 1, oppfatter jeg at det i løpet av mine få år som prost, har blitt et alt større fokus på samledelse med kirkevergene, og en voksende forventning, både fra kirka nasjonalt, bispedømmet og fra de ansatte, om mer av prostens tilstedeværelse og ledelse i menigheter og blant fellesrådsansatte. Jeg hilser denne utvikling velkommen og bidrar nok selv til den, og jeg tenker at retningen her er viktig for veivalget rundt prostistruktur.

For meg vil antallet fellesråd, og muligheten for samledelse med kirkeverger og relasjon til vigslede/kirkefaglige ansatte i fellesrådslinja, være et veldig viktig hensyn å ta. Å ha samledelse med kirkevergene, og å ha en relasjon til de kirkefaglige fellesrådsansatte i tillegg til prestene, forutsetter at antallet er begrenset så den sammenlagte arbeidsbelastningen ikke blir umulig. Her må det gjøres et prinsipielt skille mellom ettsokns-kommuner og større fellesråd: flere proster har i dag flere (eller mange) fellesråd, men det er stort sett ettsokns-kommuner der soknepresten møter i fellesrådet, og er den som har den daglige løpende samledelsen med kirkevergen. At en prost har et større fellesråd og flere mindre ettsokns-kommuner, er noe helt annet enn å ha 3-4 fellesråd med 4-5 eller flere prester og kanskje rundt 20 andre ansatte. I et større fellesråd er arbeidet i selve fellesrådet større, og det blir mindre naturlig for sokneprestene å relatere direkte til kirkevergen med samledelse – med mindre man utser en «ledende sokneprest» i respektive kommune, noe som bare igjen lager et ekstra ledd av (uklar) ledelsesstruktur.

Jeg ser for meg – for å sette det på spissen – to alternative retninger for prosterollen som ligger litt under overflaten i høringsnotatet. Utfra det som står om fordelene med en mindre prostegruppe med mer preg av ledelsesfunksjon i relasjon til biskopen, kan man tenke seg noe lignende: Store prostier, kanskje 4-5 i bispedømmet, med 20-25 prester i hver. Prostene har et overordnet samledelsesansvar med kirkevergene, men det meste løpende arbeidet skjer lokalt i samarbeid mellom linjene i stabene. Prostene legger hoveddelen av tid og fokus på å lede prestetjenesten, og de midler som spares betyr at det blir flere (eller ikke færre på sikt) menighetsprester. Her blir prostene en del av bispedømmets ledelse, og er en tydeligere del i en linje som hovedsakelig er opptatt av de sakene som direkte er i bispedømmets mandat – arbeidsgiver for prestene, direkte saker i rådsstrukturen osv.

Motpolen er den prosterolle som jeg har skissert ovenfor, der prosten har sin forankring lokalt, med tid, kompetanse og overskudd – og mandat – til å være del av den lokale kirkeledelsen. Der prost og noen kirkeverger sammen leder en virksomhet som blir alt mer integret, og der prosten på en

naturlig måte engasjerer seg i både mennesker og saker på tvers av linjene. Prosten utgjør fortsatt bindeleddet mellom bispedømme og menigheter, og kan både gi råd til biskopen og være en medhjelper i tilsynet, som i dag. I økonomisk strammere tider, betyr dette på sikt kanskje noe mindre prestedtjeneste i menighetene enn om antallet proster halveres og det blir flere menighetsprester. Men jeg tror at den lokale tilstedeværelsen hos prosten, og en mer integrert ledelse og tettere samarbeid, kan kompensere noe av dette og i tillegg frigjøre tid og ressurser. Det gjør også samledelse mulig på et annet plan.

3. Alternativene for Nord-Jarlsberg

For Nord-Jarlsberg skisseres to alternativer til dagens situasjon. Enten sammenslåing av Nord-Jarlsberg og Domprostiet, eller en oppdeling der Holmestrand går til Drammen og Lier, og Horten til Domprostiet. Ingen av alternativene fremstår som forbedringer sammenlignet med dagens situasjon, hverken for prester, rådsstrukturen eller prostens arbeidssituasjon.

En oppdeling av fellesrådene i hvert sitt prosti, betyr at Horten og Holmestrand på hver sin kant, blir et mindre, tredje fellesråd i utkanten av hver sitt allerede store prosti. Konsekvensen for de to prostene som allerede har den største arbeidsbelastningen, blir å få enda ett fellesråd og kirkeverge (og øvrige ansatte) å forholde seg til, samt ca fem ytterligere prester hver å lede. For Holmestrand betyr det i tillegg å komme til et prosti i et annet fylke, og menneskene i Holmestrand (muligens med unntak for Sande menighet) forholder seg lite til Drammen. En sammenslåing med Domprostiet betyr at domprosten, som allerede har ekstra arbeidsoppgaver som biskopens vikar, får fire store fellesråd, 28,5 prester å lede og et stort antall sokn og fellesrådsansatte å følge opp. Det er åpenbart at det ikke er mulig å bedrive samledelse i den skalaen, i hvert fall ikke på den måte som nå er etablert. Der har økt administrativ støtte ikke nødvendigvis så mye å si. Et så stort domprosti ville nok tvunget frem en modell med ledende sokneprester i henholdsvis Holmestrand og Horten fellesråd, som da ville sitte i fellesrådet, kanskje også koordinert noen av prestedtjenesten og kanskje utøvd noe samledelse lokalt. Har det da blitt en enklere og ryddigere organisasjon?

Jeg er ikke fremst bekymret for prestedtjenesten og arbeidsgiveransvaret overfor prestene i disse scenariene, selv om det blir et økt ansvar for respektive prost. Min store bekymring er at i slike store prostier må en mye større andel av tid og oppmerksomhet gå til akkurat arbeidsgiverrollen overfor prestene, at det ikke er mulig å bedrive samledelse på samme måte som nå, og at den positive utvikling som har vært i Nord-Jarlsberg med tanke på samledelse og integrering av de to linjene, vil stanse eller gå bakover. Den eventuelle økning i menighetsprestedtjeneste som kunne komme ut av det, ville hatt lite å si for menighetene i Nord-Jarlsberg (der arbeidsbelastningen ikke er urimelig for tiden) i relasjon til tapet av tilstedeværende ledelse.

4. Andre alternativer

For Nord-Jarlsbergs del finnes ikke noen andre bedre alternativer. Kommunestrukturen i Vestfold, med få og store kommuner, gjør at det ikke er mange alternativer, sammenlignet med for bare få år siden da det var mange mindre kommuner. Hvis kommunesammenslåingene i Vestfold hadde tatt en annen vei, er det fullt mulig at det hadde funnet en alternativ struktur med tre mer jevnstore prostier. Men vi styrer ikke over kommunestrukturen. Alternativene å slå sammen f.eks. Holmestrand med Kongsberg (som jo faktisk har grense) gjør det prostiet veldig geografisk stort, og er i tillegg fylkesoverskridende. Å legge Horten til f.eks. Sandefjord føles heller ikke særlig naturlig.

5. Risikovurderinger og fremgangsfaktorer

ROS-analysen som ligger ved høringen, fremstår for meg lite gjennomarbeidet og treffer ikke de aspektene som jeg har belyst i mitt høringssvar. Den ser ikke ut til å ta høyde for de store

variasjonene i bispedømmet, og ser mest ut til å belyse de faktorene som gjelder Eiker prosti. Et konkret eksempel: punkt 2,

2	Med mange fellesråd kan ikke prosten følge opp fellesrådene og sørge for den nødvendige samhandling i prostiet	3	2	6	Siden de fleste fellesråd er ettsoknskommuner, vil ikke prosten sitte i for mange fellesråd. Det viktige er da å ha god kontakt med sokneprestene også om fellesrådsarbeidet.
---	--	---	---	---	---

Dette svarer jo ikke på situasjonen for Nord-Jarlsberg prosti, og de eventuelt de utvidede prostiene Drammen og Lier respektive Domprostiet, i det hele tatt. Både punkt 2 og 3 er sterkt undervurdert i risikoanalysen for Nord-Jarlsberg sin del. Det er ikke geografi som blir problemet for samledelsen ved store prostier i Vestfold, så digitale møter er neppe noe som har mye å si. Jeg forventer at denne aspekt blir bedre belyst, hvis bispedømmet går videre med forslag på forandring for Nord-Jarlsberg.

Hvis det skal gjøres sammenslåinger til større prostier, tror jeg at den viktigste faktoren for en vellykket gjennomføring handler om en tydelighet i *hvorfor* dette skal gjennomføres, og *hvordan* biskop og bispedømmeråd ser for seg at prosten skal utføre et utvidet/forandret oppdrag. Det står i høringsskrivet at det er mulig at argumentere for at alt skal være som i dag, men at det då må fremgå hvorfor det er bedre enn alternativene. Men det er fortsatt ikke helt klart for meg hvilke problem bispedømmet ser for seg å løse ved disse forslagene, annet enn langsiktig økonomisk besparing (som heller ikke er veldig tydelig, eller belagt med tall). Nå som den økonomiske situasjonen ikke er akutt prekær, tror jeg at det fremstår veldig uklart hva fordelene med så store prostier er, og hvilken gevinst som kan gjøres – den eventuelle økonomiske gevinsten kommer jo også i så fall på lenger sikt.

Jeg oppfatter at en sammenslåing til store prostier, betyr et aktivt valg bort fra en utvikling med alt tettere samledelse og mer integrert relasjon mellom arbeidsgiverlinjene og prostens tilstedeværelse også for de fellesrådsansatte. Hvis det er bispedømmerådets ønskede utvikling, forventer jeg at biskop og bispedømmeråd også gir tydelig veiledning til prostene i de største prostiene hvordan de skal prioritere og hvordan de skal være proster under de forutsetningene. Det vil ikke være mulig å forvente at den fortsatte utviklingen, der stadig flere oppgaver blir lagt på prostene, kan fortsette med prostier med mange store kommuner/fellesråd. Hvis mer av samledelsen skal legges på sokneprestene, må også dette gjøres tydelig.

6. Øvrige kommentarer

Jeg har i dette høringssvar fokusert på Nord-Jarlsberg prosti og de konkrete forslag som gjelder oss, og noe mer generelt om prosterollen. Det er vanskelig for meg å si noe om de øvrige forslagene. I Buskerud har jeg ikke tilstrekkelig god kjennskap for å kunne gi noen kvalifiserte meninger. For de andre prostiene i Vestfold, føles det også vanskelig å se noen tydelige fordeler – i hvert fall ikke hva som akkurat nå ville bli bedre med et sammenslått Larvik og Sandefjord. Jeg tror ikke det hadde vært umulig å ha et felles prosti for de to fellesrådene, men jeg ser ikke helt noe godt motiv for å gjennomføre en sammenslåing nå – annet enn at saken er på agendaen på grunn av Eiker. Jeg vet ikke om jeg synes at det er et godt nok motiv.

Jeg skjønner at det er behov for å se på dele prostistrukturen i bispedømmet, når grensene for et prosti skal avgjøres. Jeg er også glad for at de mer overordnede aspektene om prosterollen har fått god plass i høringsnotatet – og jeg håper at det også får god plass i bispedømmerådets videre behandling av saken. Uansett hvilke vedtak som gjøres, så ønsker jeg at bispedømmerådet i sitt

vedtak tar stilling ikke bare til prostigrenser, men også hvilke forventninger som ligger på prostene, ikke minst hva gjelder samledelse og engasjement i fellesrådet, utfra hvilke nye forutsetninger som gis. Jeg ser på nå ikke noen grunn for en gjennomgripende strukturforandring av prostiene i Tunsberg, og jeg håper at det fortsatt vil bli en satsing på samledelse og samarbeid. Jeg håper også at det ikke blir gjort forandringer bare for forandringens skyld, uten tydelige mål for hva som vil bli bedre med større og færre prostier.

Uansett hva vedtaket blir, håper jeg at det betyr at saken om prostier i Tunsberg avsluttes for en god stund fremover. Det har vært svært krevende å stadig forholde seg til den usikkerhet som denne sak har betydd. For meg og flere andre av prostene, har vår jobbsituasjon vært opplevd som usikker i halvannet års tid, noe som går utover både langsiktig planlegging og egen arbeidsglede. Jeg har i tillegg opplevd at det har vært krevende for prestekollegiet som felleskap, ikke minst at det av og til har opplevdes som at vi kanskje må konkurrere med hverandre, på en uheldig måte. Med det vedtak som bispedømmerrådet tar, uansett hvilket, så håper jeg at denne ballen blir lagt død for et antall år fremover (foruten oppfølging og gjennomføring av det vedtak som blir gjort, selvfølgelig). Det ligger mange spennende utfordringer foran oss i utviklingen av prosterollen, ikke minst med tanke på samledelse og relasjonen til fellesrådslinja, og jeg håper at vi skal få arbeidsro til det viktige utviklingsarbeidet i årene som kommer.

Horten 27.4.2026

Marta Axner Ims

Prost i Nord-Jarlsberg prosti